

Nekateri epidemiološki in virološki vidiki poliomielitisa v Sloveniji*

UDK 616.988.23

POVZETEK. V SR Sloveniji se je po štirinajstih letih začel spet pojavljati poliomielitis. Večina zbolelih sploh ni bila cepljena. To zbuja zaskrbljenost, saj tudi ni znano stanje resnične imunosti proti poliomielitisu. V raziskavi, ki je zajela 250 oseb, jih 3,5% ni imelo protiteles in so rizične skupine za zbolevanje. Te ugotovitve narekujejo dosledno, sistematično in temeljito precepljanje, ki naj se čimbolj približa 100%.

SOME EPIDEMIOLOGIC AND VIROLOGIC ASPECTS OF POLIOMYELITIS IN SR OF SLOVENIA. After a 4-year interval, new cases of poliomyelitis have been recorded in SR of Slovenia. The majority of the diseased had not been vaccinated. Screening of 250 subjects revealed that 3.5% had no antibodies and belonged to a risk group. These findings call for rigorous and systematic revaccination devised to provide protection against poliomyelitis in the whole population (closest to 100% possible).

Dejstvo, da se nam je po štirinajstih letih zatišja poliomielitis zopet začel pojavljati, sicer ni razlog za paniko, nam pa vsekakor zbuja določeno zaskrbljenost.

Spomnimo se na zadnjo veliko epidemijo otroške paralize v letih 1956 in 1957, ko je zbolelo 384 oseb in jih je 32 umrlo. Tedaj je na srečo že bila odkrita tudi vakcina proti poliomielitisu, ki smo jo začeli uporabljati že leta 1957 — inaktivirana Salkova vakcina. Leta 1961 smo uvedli cepljenje z oslABLJENO vakcino po Sabinu. Leta 1964 je postalo cepljenje proti poliomielitisu obvezno. Od leta 1967 dalje uporabljamo za cepljenje živo vakcino po Koprowskem. Do leta 1976 smo za bazično cepljenje uporabljali monovalentno vakcino z vrstnim redom tip 1, 3, 2 (v 3 dozah s 6-tedenskim presledkom). Revakcinacija je bila z eno dozo polivalentne vakcine. Od leta 1976 uporabljamo tudi za bazično vakcinacijo polivalentno vakcino, ki jo prav tako dajemo trikrat.

* Referat na 9. strokovnem srečanju Sekcije SZD za preventivno medicino 11. I. 1979 v Ljubljani.

UGODNE POSLEDICE CEPLJENJA

Po letu 1957 je obolevnost občutno padla. Leta 1958 je bilo še 53 bolnikov, 1959 — 23, 1960 — 60, 1961 — 13 in 1962 še en bolnik. Po tem času v SR Sloveniji ni bilo več ugotovljenega paraličnega primera poliomielitisa od leta 1976, ko smo imeli en primer in leta 1977 še enega. V letu 1978 so se prvi trije primeri pojavili v začetku poletja, zadnji pa v septembru. Skupno smo imeli devet dokazanih primerov poliomielitisa. Od teh so bili trije otroci cepljeni. Epidemiološko raziskovanje nam ni odkrilo vira okužbe. Bolniki so bili iz raznih krajev SR Slovenije. Tako so bili štirje iz Ljubljane, po eden iz Škofje Loke, Kranja in Ptuja, ostali pa iz romskih naselij v Novem mestu.

Virološke preiskave so bile pri devetih bolnikih uspešne. Pri osmih smo izolirali poliovirus tip 2, pri enem pa poliovirus tip 1. Raziskave so pokazale, da spadajo vsi izolirani sevi — razen enega — v tako imenovano intermediarno skupino, to se pravi, da niso ne divji ne vakcinalni sevi virusov. Eksaktna določitev, za kakšne seve gre, bi poleg izvedenca T-marker testa zahtevala še antigeni marker test in test nevrovirulence. Nekatere raziskave bomo v okviru možnosti še nadaljevali, da bi prišli do jasnejšega odgovora.

OCENA SEDANJEGA STANJA

V sedanji situaciji je morda najvažnejša ugotovitev, da večina zbolelih sploh ni bila cepljenih. Pri tistih, ki so bili cepljeni, seveda tudi ni znano njihovo stanje resnične imunosti pred boleznjo. Vemo namreč, da nekateri otroci, ki dobe cepivo, ne razvijejo ali ne dosežejo zadostne stopnje imunosti. Vzroki za to so različni. Lahko so zelo preprosti — da otrok neopazno izpljuje cepivo; ali pa tudi bolj zapleteni: interferenca z nekim drugim enterovirusom, ki je med cepljenjem v otrokovem črevesju, ali tudi t. i. »intestinalna rezistenca«, ko se virus ne naseli oziroma nima možnosti, da bi induciral tvorbo protiteles. Pogosto je lahko vzrok slabo ravnanje z vakcino. Ta je namreč izredno občutljiva in mora biti vedno prevažana in varovana pri nizkih temperaturah. Torej je predvsem važno, da je ravnanje z vakcino v skladu z navodili in da cepljenje res zajame čim večji odstotek otrok.

Pri raziskavi, ki je zajela okrog 250 otrok in mladine iz vse SR Slovenije, smo ugotovili, da je imelo 96 % oseb nevtralizacijska protitelesa proti poliovirusom. Vendar je bilo le 46 % takih, ki so imeli protitelesa zoper vse tri tipe poliovirusov. 50 % preiskanih je imelo protitelesa le proti enemu ali dvema tipoma poliovirusov. Od vseh preiskanih jih 3,5 % sploh ni imelo protiteles. Taka skupina vsekakor predstavlja rizično skupino za obolevanje.

BLIŽNJE PERSPEKTIVE IN NALOGE

Da tako stanje ni samo pri nas, nam govore podatki Svetovne zdravstvene organizacije (SZO). V ZDA imajo povprečno 16 primerov poliomielitisa letno.

Tudi v evropskih deželah se skoraj vsako leto pojavlja nekaj primerov poliomielitisa. ZR Nemčija je imela leta 1976 40 bolnikov, SSSR pa 110. V nerazvitih deželah je stanje seveda še veliko hujše. Teh nekaj števil nam naj bo morda za orientacijo, nikakor pa ne v opravičilo niti ne v tolažbo. Prav nič razveseljivo ni npr. dejstvo, da je bilo v letu 1977 v Makedoniji na Kosovu 140 paralitičnih oblik poliomielitisa. Praktično so bili vsi bolniki necepljeni. V letu 1978 je bilo po sedaj znanih podatkih (do novembra) v drugih delih države šest primerov poliomielitisa.

Kakorkoli že — cepljenje je v svetu in pri nas znižalo obolevnost za poliomielitism, Vendar — čeprav imamo odlične vakcine — poliomielitisa ne moremo šteti med izkoreninjene bolezni. Tudi v deželah, kjer je populacija dobro precepljena, virusi poliomielitisa še živijo in krožijo. In ti virusi bodo ogrožali prebivalstvo vse dotlej, dokler ne bodo temeljito in sistematično precepljena vsa območja in se bo cepljenje dosledno izvajalo in nadaljevalo ter se bo odstotek precepljenosti približal številu 100!

Viri so na voljo pri avtorju.

<p>vam iz v nasle</p> <p>☐ meč</p> <p>☐ meč upo</p> <p>☐ bolr usta</p> <p>☐ labr prib</p> <p>☐ apa</p> <p>☐ leka</p> <p>☐ opr dici</p> <p>☐ uva</p> <p>☐ blač</p>		<p>izvora</p> <p>kratno</p> <p>drugih</p> <p>ije in</p> <p>o me-</p> <p>edstvi</p>
--	--	--

TELEFON: 317-535, 317-355 • TELEX: 31-008 TU SANLAD